

УДК 378:371.134:796.5

Л. В. БЕЗКОРОВАЙНА

Запорізький національний університет

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ТУРИЗМОЗНАВСТВА У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

У статті проаналізовано український і закордонний досвід професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства, обґрунтовано необхідність і доцільність вивчення обраної проблеми на сучасному етапі розвитку України. З'ясовано сучасний стан професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства у вищих навчальних закладах України, визначено перспективні напрями й авторські пропозиції вирішення питань сучасної професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства.

Ключові слова: професійна підготовка, туризмознавство, майбутній фахівець з туризмознавства.

Сучасна підготовка фахівця нового типу вимагає створення та оптимізації умов, необхідних для ефективного формування певного рівня професійних й особистісних компетенцій студентів у фаховій підготовці.

Окремі аспекти питань туризмознавства висвітлено в працях українських фахівців, а саме: формування стратегії розвитку підприємств готельного господарства (М. Г. Бойко); теорія і практика підготовки фахівців сфери туризму в країнах-членах Всесвітньої туристської організації (Л. В. Кнодель); економіко-географічні проблеми туризму та його ефективність (питання теорії, методики і практики) (М. П. Крачило); туризмологія: процес формування теорії туризму (О. А. Кручек); освіта в туризмі (Л. Г. Лук'янова); геопросторова організація туристичного процесу (О. О. Любіцева); готельний бізнес: теорія та практика (М. П. Мальська); конституційно-правові основи туризму в Україні (Н. А. Опанащук); теорія і практика підготовки фахівців сфери туризму в розвинутих країнах світу (Л. В. Сакун).

Дослідженню проблем туризмознавства приділено увагу в працях зарубіжних вчених, зокрема висвітлені такі питання: туризм та гостинність (К. Д. Аннарауд, Д. Р. Уокер); розвиток туризму в межах транскордонних територій Італії на прикладі євро регіону "Тироль-Трентіно" (М. М. Громаченко); туризмознавство та екскурсознавство в Росії (Г. П. Долженко); управління та страхування в туризмі (І. В. Зорін, Т. П. Каверіна, Т. К. Сергеева); можливості застосування швейцарської моделі розвитку туризму на Північному Кавказі (К. В. Кушнір); структура туристичного ринку (Х. Монтанер Монтехано); регіональне управління конкурентоспроможністю туристичних послуг: методологія і практика (І. Ю. Швець).

Разом із тим, теоретичний аналіз наукових праць [1; 2; 3; 4; 5] свідчить, що проблема професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства

навства у вищих навчальних закладах ще не була предметом спеціального дослідження.

Метою статті є аналіз сучасного стану професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства у вищих навчальних закладах України.

Основні завдання дослідження:

1. Вивчити український і зарубіжний досвід професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства та обґрунтувати необхідність вивчення обраної проблеми на сучасному етапі розвитку України.

2. З'ясувати сучасний стан професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства у вищих навчальних закладах України.

З метою з'ясування сучасного стану професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства нами було проведено анкетування студентів і викладачів вищих навчальних закладів України за розробленими автором анкетами: Запорізького національного університету, Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка, Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, ДВНЗ “Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди”, Класичного приватного університету, Запорізького національного технічного університету, Національного університету фізичного виховання та спорту України.

Також опитування охоплювало фахівців підприємств та організацій туристичної галузі, а саме: фахівців туроператору “Веста Тревел”, готелю “Театральний” (ТОВ “Таврійська інвестиційна група”) та “Шератон”, туристичного агентства “ТА Магеллан”.

Проаналізуємо дані анкетування студентів.

Результати відповідей студентів на запитання “Чи володієте Ви знаннями щодо законодавства України про туризм?” показали, що володіють такими знаннями 20,68% студентів, не володіють – 8,82%, частково – 68,22%, вагались відповісти – 2,28% студентів. Тож, переважна більшість опитаних студентів лише частково володіють знаннями щодо законодавства України про туризм.

На запитання “Чи володієте Ви знаннями щодо міжнародних договорів і угод з туризму, в яких бере участь Україна?” результати відповідей студентів були такими: володіють цими знаннями 12,88% студентів, не володіють – 23,66%, частково 51,51%, вагались відповісти – 11,95% студентів. Тож переважна більшість опитаних студентів лише частково володіють знаннями щодо міжнародних договорів й угод з туризму, в яких бере участь Україна.

Результати відповідей студентів на запитання “Чи володієте Ви знаннями щодо історичних, природних, культурних пам'яток України та країн світу?” показали, що володіють такими знаннями 61,06% студентів, не володіють – 1,57%, частково – 24,85%, вагалися відповісти – 1,60% студентів (рис. 1.1).

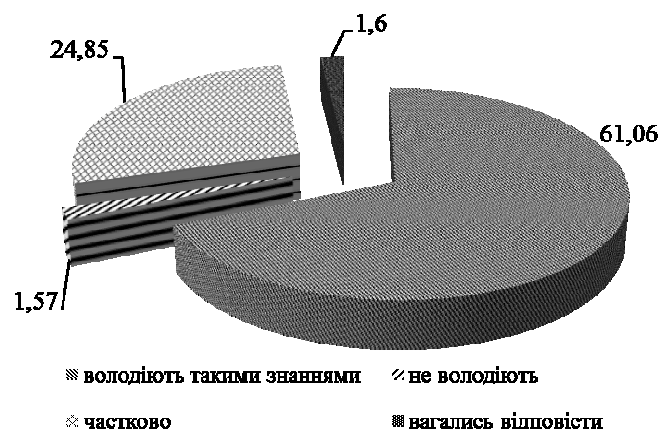

Рис. 1.1. Розподіл опитаних студентів щодо запитання “Чи володієте Ви знаннями щодо історичних, природних, культурних пам’яток України та країн світу?”, %.

Водночас результати відповідей студентів на запитання “Чи володієте Ви знаннями з традицій, географії та клімату зарубіжних країн?” показали, що володіють такими знаннями 43,28% студентів, не володіють – 1,79%, переважна більшість, а саме: 53,64% – лише частково володіють цими знаннями, вагалась відповісти – 1,29% студентів (рис. 1.2).

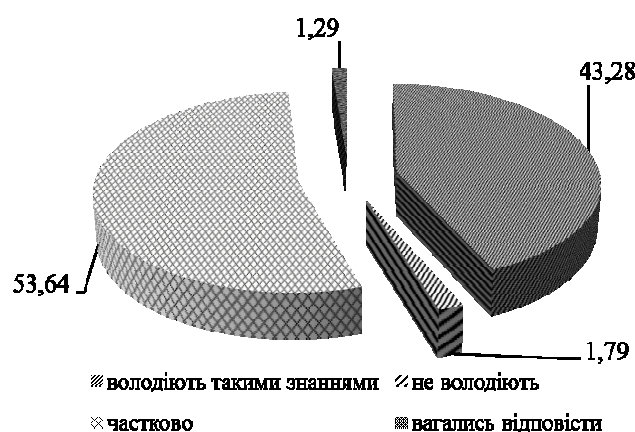

Рис. 1.2. Розподіл опитаних студентів щодо запитання “Чи володієте Ви знаннями з традицій, географії та клімату зарубіжних країн?”, %

На запитання “Чи володієте Ви знаннями з систем класифікацій та схем роботи з готелями, санаторіями?” відповіді були такими: володіють цими знаннями 34,68% студентів, не володіють – 13,12%, частково – 48,41%, вагалась відповісти – 3,80% студентів. На жаль, значна кількість студентів лише частково володіють знаннями з систем класифікацій та схем роботи з готелями, санаторіями.

На схвалення заслуговують результати відповідей студентів на запитання “Чи володієте Ви знаннями об’єктів громадського харчування, розваг, оздоровчих та спортивних установ?”, а саме: володіють цими знаннями 53,97% студентів, не володіють – 3,98%, частково – 37,52%, вагалась відповісти – 4,53% студентів. Також позитивними були результати відпо-

відей студентів на запитання “Чи володієте Ви знаннями видів транспортних засобів та варіанти можливих транспортних сполучень з зарубіжними країнами?": володіють цими знаннями 55,15% студентів, не володіють – 6,64%, частково – 34,59%, вагалися відповісти – 3,62% студентів.

Водночас слід відмітити результати відповідей студентів на запитання “Чи володієте Ви знаннями щодо роботи консульсько-візових служб в Україні?”, а саме: володіють цими знаннями лише 17,72% студентів, не володіють – 30,06%, переважна більшість частково володіють цими знаннями – 45,27%, вагалися відповісти – 6,95% студентів, що показує негативний стан сучасної професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства у вищих навчальних закладах України.

Крім того, результати відповідей студентів на запитання “Чи володієте Ви знаннями з валютного і митного контролю?” показали, що: володіють цими знаннями 22,51% студентів, не володіють – 20,89%, частково – 52,18%, вагалися відповісти – 4,42% студентів. На жаль, переважна кількість студентів лише частково володіють означеними знаннями.

На запитання “Чи вмієте Ви працювати з туристськими електронними довідниками-каталогами й довідковою інформацією?” відповіді були такими: володіють цими знаннями 38,06% студентів, не володіють – 20,61%, частково – 32,48%, вагалися відповісти – 8,85% студентів.

Водночас, на превеликий жаль, результати відповідей студентів на запитання “Чи володієте Ви знаннями щодо кон’юнктури туристського ринку?” показали, що володіють цими знаннями лише 15,77% студентів, не володіють – 30,14%, частково – переважна більшість, а саме 44,00% студентів, вагалися відповісти – 10,05% студентів.

Важливими для нашого дослідження є також результати відповідей студентів на запитання “Чи володієте Ви знаннями з встановлення ділових контактів й тактики проведення переговорів?”, які показали такі відповіді: володіють цими знаннями лише 27,59% студентів, не володіють – 24,55%, частково володіють – переважна більшість студентів, а саме: 41,80%, вагалися відповісти – 6,05% студентів. Проте, як свідчить теоретичний аналіз, результати опитування викладачів і фахівців туристичної галузі, а також власний досвід з обраної проблеми дослідження, володіння знаннями зі встановлення ділових контактів і тактики проведення переговорів є важливою складовою готовності майбутніх фахівців з туризмознавства для здійснення ефективної професійної діяльності.

Отже, анкетування студентів обраних нами вищих навчальних закладів України безумовно підтверджує недостатній рівень готовності майбутніх фахівців з туризмознавства до професійної діяльності та своєчасність проведення нашого дослідження.

Висновки. Таким чином, аналіз здійсненого нами сучасного стану професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства підтвердив гіпотезу, що рівень зазначеного процесу у вищих навчальних закладах України є недостатнім та потребує глибокого вивчення, вдосконалення та оптимізації. Тож, дослідження обраної нами проблеми є актуальним і доцільним на сьогодні.

Перспективи подальших досліджень вбачаються нами у вивченні інших напрямів професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства.

Список використаної літератури

1. Долженко Г. П. Туризмведение : монографія. Выпуск первый / Г. П. Долженко, О. В. Ивлиева. – Ростов-на-Дону : Изд-во ЮФУ, 2014. – 168 с.
2. Зорин И. В. Туризм как вид деятельности [Электронный ресурс] / И. В. Зорин, Т. П. Каверина, В. А. Квартальнов. – Режим доступа: http://tourlib.net/books_tourism/zorin08.htm.
3. Кнодель Л. В. Теорія і практика підготовки фахівців сфери туризму в країнах-членах всесвітньої туристської організації : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. – Тернопіль, 2007. – 41 с.
4. Кручек О. А. Наукові записки Київського університету туризму, економіки і права. Серія: філософські науки. – 2011. – Вип. 11. – С. 112–126.
5. Сакун Л. В. Теория и практика подготовки специалистов сферы туризма в развитых странах мира : монография / Л. В. Сакун ; Межрегиональная академия управления персоналом. – Киев : МАУП, 2004. – 398 с.

Стаття надійшла до редакції 16.08.2015.

Бескорвайная Л. В. Анализ современного состояния профессиональной подготовки будущих специалистов по туризмведению в высших учебных заведениях Украины

В статье проанализирован украинский и зарубежный опыт профессиональной подготовки будущих специалистов по туризмведению, обоснована необходимость и целесообразность изучения избранной проблемы на современном этапе развития Украины. Выяснено современное состояние профессиональной подготовки будущих специалистов по туризмведению в высших учебных заведениях Украины, определены перспективные направления и авторские предложения решения вопросов современной профессиональной подготовки будущих специалистов по туризмведению.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, туризмведение, будущий специалист по туризмведению.

Beskorovaynaya L. An Analysis of the Current State of Professional Training of Future Masters in Tourism Studies in Higher Educational Institutions of Ukraine

Analyzed domestic and foreign experience of professional training of future masters in tourism studies, the necessity and feasibility study of selected issues on the current stage of development of Ukraine. Found the current state of professional training of future masters in tourism studies in higher educational institutions of Ukraine. The author analyzed the problem of professional training of future masters in tourism studies in pedagogical theory. The necessity and feasibility study of the subject at the present stage of development of Ukrainian society. The author revealed promising areas and offered their own proposals to address specific issues related to advanced professional training of future masters in tourism studies.

Analyzed the problem of professional training of future masters in tourism studies in educational theory. The necessity and appropriateness of the chosen research problems at the present stage of development of the Ukrainian society.

Theoretical analysis showed that professional training of future masters in tourism studies is one of the issues of vocational education and discussed in the scientific literature. On the basis of analysis and our own experience we have found that streamline the designated training possible conditions for a thorough investigation of the structure of future professional training of future masters in tourism studies; detailed analysis of their professional functions; determine the skills and abilities necessary for successful implementation of future careers and to achieve the best balance between theoretical and practical training of future masters in tourism studies in higher education.

Revealed promising areas and invited the author's vision tackle specific issues related to the modern professional training of future masters in tourism studies.

Key words: "professional training", "tourism", "future masters in tourism studies".